

YAYIN POLİTİKASI AÇISINDAN "TOPLUMSAL YERELLİK" KAVRAMI

Rengin OZAN*

"Social Locality" in Broadcasting Politics

Mass media differentiate each other according to their broadcasting politics and the space they broadcast. They may be called as national or local when thought of broadcasting capacity. Further, the difference in program genres determine their form of broadcasting. The protection of local values through globalisation both contributes to universal culture and has an important role in the protection of national values. Even geographical local, cultural values are universal. Mass media have an important role in world culture's growth. Thus, I'll look at the values which aren't limited as local by the media's international broadcasting and network and its contribute to universal culture.

Key words: Broadcasting, politics, national and universal values.

.....

*Yrd.Doç.Dr., İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü

Giriş

Yerellik denince ilk akla gelen kavram, belirli sınırların arasında kalmış, dar bir bölge ve bu bölgede yaşayan geleneksel kültürün ışığında yaşamını sürdüren yöre insanı akla gelmektedir. Etimolojik kökenlerine bakılacak olursa global de yerel de mekansal bir anlamı çağrıştırır. Her ikisi de bir coğrafyanın içerisinde sınırları belirli alanları anlatırlar. Günümüzde teknolojinin her geçen gün ilerlemesiyle birlikte, mekansal uzaklıklar oldukça ulaşılabilir alanlara çekilmektedir. Küçük ekranlarda tuşlar aracılığı ile dilediğiniz bilgiye ye da görüntüye ulaşabilmektedir. Yerel kitle iletişim araçları teknik ve parasal açıdan özellikle Kıta Avrupası'nda artık yayınlarını kablolu ortama taşımışlardır. Kablolu yerel yayıncılık aracılığıyla, mekansal uzaklık bertaraf edilmiş, dünyanın herhangi bir yerinden kendi yöresine ait bilgiler edinilebilir olmuştur. Bu uygulama çerçevesinde yine kendi yerel kimliklerini koruyarak toplumsal bütünlük içerisinde yerlerini alırlar. Yerellerin kendi bünyelerinde kabuklarına çekilip kendilerini korumaya almaları bir yerde kendilerini kısıtlamak olmaktadır. Dış dünyaya açılmak demek yerelliklerinin yitmesi anlamına gelmez, tersine yerel yaygınlaştıkça topluma hizmeti daha da artar. Dünyadaki küreselleşme eğilimi içerisinde kapılarını aralayıp, karışarak harman oluşturmaları kültürel zenginliğe atılan adımların başında gelmektedir. "Ulusal kültürlerin çeşitliliği varolmadan dünya kültürü de var olmaz"(Nedjalkova, 2003: 120)

Kültür kendi içinde dinamik ve yeniliklere açık bir olgu olmalıdır. Kültürler birbirleriyle bir etkileşim içerisinde olmalıdır.

Artık günümüzde, gerek siyasi arenada gerekse toplumsal günlük yaşantımızda olsun, yerellik kavramı kabuğunu yırtmaya başlamıştır.

Yerelliğin önemi globalleşme ile birlikte daha sık gündeme gelir olmuştur. Globalleşen, belki de tek tip düşünmeye ve tek tip giyinmeye doğru hızlı adımlarla gidilen çağımızda yerel kimlikler korunması gerekli kültür mirasları konumundadır. Bu çalışmada yerellik olgusunun önemi ve toplum için, katılımcılık ve çok seslilik adına yerelliğin önemi tartışılacaktır. Yerellik, globalleşmenin gündemden inmediği bu ortamda, gerekli mi yoksa gereksiz bir ayrıntı mı sorularına yanıt aranırken, yerel yayıncılığın da bu doğrultuda katkıları irdelenecektir.

Kitle iletişim araçları aracılığı ile, "farklı kültürlerden insanların seslerini duyuyor, görüntülerini görüyor, az çok nasıl yaşadıklarını duyumsuyoruz. Başkalarının bizden çok farklı yaşantılarda bizimkilere çok benzer sorunların ortaya çıktığını öğreniyoruz" (Kejanlıoğlu, 2003: 76) Televizyon yayınlarının, radyo dalgalarının ulaşabildiği her noktada program konuları bağlamında, kendine has izler kitle oluşmakta, iletiler çerçevesinde gruplaşmalar, olumlu/olumsuz görüşler kısacası bilgi hareketliliği yaşanmaktadır. İzleyiciler edindikleri bilgiler doğrultusunda tartışmalar yaparak bilgi alış verişi yapmaktadırlar. Durağan izleyici topluluğu bu sayede, devingen bir toplum yapısına bürünmüştür. Başta yerel radyo ve televizyonlar olmak üzere, yerel yayıncılıkta amaç, yöre

insanımı katılımcılığa yönlendirmek, edilgen yapıdan kurtulup etken bir yapıya geçmesi için yöreleştirmek olmalıdır.

Toplum ve Yerellik Arasındaki İlişki;

Yörede toplumu oluşturan bireyler, paylaştıkları ortak kültürel geçmiş ve şu an içerisinde yaşam sürdürdükleri ortak mekan ve değer yargıları çerçevesinde kaynaşmış, bütünleşmiştir. Taylor'a göre "insan, bir toplum üyesi olarak edindiği, bilgi, inanç, sanat, hukuk, ahlak, töre ve tüm diğer yetenek ve alışkanlıkları içeren karmaşık bir bütündür." (Duverger, 1992: 74) Yerel halkın da içinden çıktığı toplum parçasının bir ürünü olduğunu göz önüne alırsak, yörede yaşayanların benzer davranış ve düşüncede olduğunu görürüz. Burada eğitim faktörü önemli bir faktördür. Kişinin eğitim düzeyine göre, düşünce sistemi, olayları algılayış biçimi de farklılık gösterir. İletişimin işlevlerinden birisi de, bu sonradan gelen kuşaklara kültürün aktarılmasıdır. Süreç içerisinde toplumda pişmiş, yerleşmiş kimi tutum ve davranışlar kültürü oluşturan yapı taşlarını oluştururlar. Bu bağlamda toplumsal yerellik, doğrudan izleyici/ dinleyicinin sosyal yaşam içerisindeki süreçte kazanılmış özelliklerini belirleyen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Ortak özelliklere sahip halk toplulukları, kendi öz kaynaklarını, kültürlerini, değer yargılarını kendileri ile birlikte canlı tutar, yaşatırlar. Toplumsal yerellik, "paylaşılan kültürel zevkler, değerler ve çıkarlar açısından ortaklık gösteren toplu ya da dağılmış grupları tanımlamak üzere kullanılmaktadır."

(Timisi, 2002: 16) Paylaşılan bu ortak değerler kendi gelecekleri için yayın politikasının içerisinde kendilerini baş köşeye yerleştirmelidirler. Artık, merkezden uzaklaşma, merkezizetçi düşünceden ayrılma eğilimi, tüm dünyada görülmekte ve yerellik gerçeği hızla kendisini kabul ettirmektedir. Yerel değerlerin hiçbir eksilmeye ve bozulmaya ya da çarpıtılmaya uğramadan özgün biçimlerinde gelecek kuşaklara aktarılması, onların bir biçimde kayıt altına alınması ile sağlanabilir. İşte bu noktada yazılı/görsel/işitsel kitle iletişim araçları üstlerine düşen görevi yapmalıdırlar. Bunların içerisinde yerel olanların üzerine düşen görev daha da anlamlıdır. Kitle iletişim araçları, yayın politikaları ve kapsadıkları alan açısından farklılık göstererek, yayın kapasitesi açısından ulusal ya da yerel yayıncı adını alırlar. Ayrıca program içeriklerindeki farklılık da onların hangi tür yayın yaptıklarını ortaya koyar.

Globalleşme ile birlikte yerelin değeri ve önemi de aynı ölçüde ortaya çıkmış, yerel değerler olmadan globalleşmenin anlamı olmadığı görülmüştür. Globalleşmeye karşı, yerel değerlerin korunması, yöresel renklerin güncelliğinin sağlanması, gelecek kuşaklara aktarılması toplum yapısının korunması açısından önem taşır. Coğrafi olarak yerel olsa da, kültür değerlerinin evrensel değer oldukları bir gerçektir. Erol Mutlu kültürü, "bütün bir toplumun yaşam biçimini oluşturan hal ve hareket kodlarını, giyim kuşam dili, davranış normlarını ve inanç sistemini içerdiğini" (Mutlu, 1995: 229) yaptığı bu tanımlamayla belirtir. Bilinçli ya da bilinçsiz olarak, bir toplum içerisinde yaşıyorsak, toplum kültürüne

sırtımızı dönemeyiz. Yaşadıkça edinilen kültürel kazanımlar, kişinin toplumdan soyutlanmasını önler, birlikte bir uyum ortamını güçlendirir. Dünya kültürünün zenginleşmesinde, kitle iletişim araçları önemli bir rol oynamaktadır. Toplumla mal olmuş yerel değerlerin yaşatılması, onların korunması, işlerlik kazandırılması ve gelecek kuşaklara iletilmesi ile sağlanır. "Kitle iletişim araçları kitle kültürünün vazgeçilmez öğelerinden birisidir." (Bektaş, 1996: 122). Geniş kitlelere ulaşabilme özellikleri ile, bu araçlar yöresel kültürleri canlı tutan öğelerdir. Yöresel etkinlikler spordan özel mutfak uygulamalarına, müzikten, efsanelere kadar o yöreyi anlatan ortak miras, aslında globalleşen dünyada herkesin ortak kazancıdır.

Toplumsal değişimi tanımlamak amacıyla sıklıkla "globalleşme" sözcüğü kullanılmaktadır. "Bizler istesek de istemesek de küreselleşme artık yadsınamaz bir dünya gerçeğidir." (Nedjalkova, 2003: 12) Globalleşme sözcüğü içerisinde, değişim devinim yani durağan olmayan bir anlam barındırmaktadır. Bir süreç olarak algılanırsa, bu süreç içerisinde çeşitli katılımlar, çoğalmalar, yeni oluşumlar yer almaktadır. Toplumsal değişimi birey kendisine uydurmaya, ya da kendisi toplumsal değişime ayak uydurmaya çalışır. Kültürel kimlikler değişime açık olgulardır. "Kültürel kimlik birincil olarak özdeşleşmeye dayanır." (Sözen, 1999: 14) Kültür taşıdığı özelliklere göre, toplumları birbirlerinden ayıran, onlara kimliklerini kazandıran bir olgudur. Birey kültürle özdeşleşerek kendisini daha çok güvende hisseder. Aidiyet

duygusunun temelinde Sözen'e göre güven hissi bulunmaktadır. Farklı insan topluluklarını tanımının yolu, onların kültürlerini incelemekle başlar. Bireyin kendisinden uzakta oluşan olaylar, doğrudan ya da dolaylı olarak günlük yaşamını etkiler bir duruma gelmiştir. Yani dünyanın neresinde olursa olsun bir yeni buluş, anında milyonlarca kilometre uzaklıktaki bireye ulaşabilmektedir. Bunun sonucu olarak da, dünyamız çatısı ve çeperleri genişletilmiş ulu yekpare bir mekana dönüşmüştür. Artık birey kendi kapısının önünde olan bitenden habersiz, farklı kıtalardaki kendisini hiç ilgilendirmeyen olayları anında işitmektedir. "Globalleşme bireyleri sadece coğrafi değil, aynı zamanda "moral" anlamda da yerlerinden etmiştir." (Alankuş, 2002: 8) Örneğin, alışık olduğu müziğini dinleyemez olmuş, sosyal yaşam içerisindeki diğer gelenek ve göreneklerinde istemeyerek de olsa bir kopukluk oluşmuştur. Bunun nedeni yaygın kitle iletişim araçlarının genel anlamda izler kitlenin tansiyonunu tutma çabası içerisinde olmalarıdır. Onlar için, herkesi ilgilendiren olayların haber değerleri vardır. Coğrafya insanlar üzerinde oldukça etkin bir güçtür. Topluluklar doğup büyüdüğü çevre koşulları ile birlikte bir bütün oluştururlar. Dolayısıyla yaşadıkları yörenin kültürel özelliklerinin yanı sıra, doğal özelliklerini de bünyelerinde barındırırlar. "İnsanlara kültürel aidiyet duygusunu vermenin yollarından biri de ulusal kimlik olgusudur." (Tomlinson, 1999: 107) Toplumun her katmanından bireyler, ortak manevi değerlerle birbirlerine bağlanarak ulus çatısı altında birlik oluştururlar.

Yerel Haberin Yeri ve Önemi

Ulusal kimliğin oluşmasında kültürel kimliğin rolü bu noktada hücreleri birbirine bağlayan harç niteliğindedir. Yerel yayın yapan radyo ve televizyonlar ile yerel gazete ve dergilerin önemi burada da kendisini göstermektedir. Yaygın kanallar program içeriklerini, tüm ülke genelini kapsayacak biçimde, daha çok Ankara ve İstanbul odaklı olmak üzere düzenlemektedirler. Yaygın ve yerel televizyon ve radyo kanallarının arasındaki ayırım program içeriklerinde kendini şöyle göstermektedir. Yerel kanallar daha çok yaşadıkları yöreye uygun olarak yayın içeriklerini düzenleyen bir yayın anlayışına sahiptir. Coğrafi olarak belli sınırların içerisinde yapılan yayınların içerikleri, o yörede yaşayanları doğrudan ilgilendirmektedir. Bu nedenle, özellikle Doğu Karadeniz ve "Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgeleri"ndeki halkın yerel televizyonlarına olan ilgileri ve besledikleri güven, batı bölgelerine oranla daha güçlüdür." (Ozan, 2000: 243) Yaygın kanalların bu program anlayışı sadece ülkemizde değil, tüm dünyada aynı biçimde sürdürülmektedir. Yani belli kentlerin haberlerine ağırlık verilirken geneli fazla ilgilendirmeyen yerel olaylardan çok mecbur kalınmadıkça söz edilmez. Ancak batıda durum farklıdır. Yerel ve bölgesel radyo ve televizyonların gücü, parasal açıdan da daha rahat oldukları için, kendisini daha net göstermektedir. "Anketlerin gösterdiğine göre, yerel televizyon, gerçek bir halk servisi görevine karşılık gelmekte ve etkin bir hemşehri bilincine katkı sağlamaktadır." (Le Guennec, 2002: 5) Küresel olan alışkanlıkların

toplumda köklü olmasına karşın, yerelliğin taşıdığı bir takım farklı özellikler birbirine karışır ve harman sonucunda ortaya birbirlerini değiştiren ve dönüştüren bir yapı çıkar. Yerel yayıncılığı, yalnızca kısıtlı bir bölgede yapılan kısıtlı izleyiciye seslenen bir sistem olarak tanımlamak fazla doğru bir tanımlama olmaz. "Kültürel kimlik birincil olarak özdeşleşmeye dayanır." (Sözen, 1999: 14) Kültür taşıdığı özelliklere göre, toplumları birbirlerinden ayıran, onlara kimliklerini kazandıran bir olgudur. Birey kültürle özdeşleşerek kendisini daha çok güvende hisseder. Aidiyet duygusunun yerleşmesinde Sözen'e göre, güven hissi önemli bir basamaktır.

Farklı insan topluluklarını tanımının yolu, onların kültürlerini incelemekle başlar. Globalleşme süreci evrenselleşme (benzeşme) ve yerelleşme (farklılaşma) gibi iki dinamiği birden bir arada barındıran bir süreçtir. (Alankuş, 2002: 4) Bu dönüştürücü süreç, zaman içerisinde yerel olanı belli ölçüde evrensel yaklaşır. Evrensel olan da yereli içselleştirerek evrensel değerlere yakınlaştırır. Evrenselleşme süreci her iki açıdan da ortak değerlerin yüceldiği, birbiri içerisinde yerlerini aldığı bir büyük bütünü oluşturarak ortaya çıkar. Benzeşme ve farklılaşma kavramları farklı kavramlar olmakla birlikte, yerel olmadan genelin düşünülmemeyeceği bir ortak platform oluşturmada bir araya gelirler. Belirli bir yörenin özellikleri gelişerek evrensel içerisinde yerini alırken, evrensel de böylece zenginleşmiş, kendisini geliştirmiş olmaktadır. Örgütlenme yapısı bakımından ise "Dikey yerelleşme" kavramı, Alankuş

tarafından mevcut küresel medyanın, yerelleri de içerisine alarak yeniden üretmesi biçiminde yorumlanmaktadır.

Bu durum program yapılarında da kendisini göstermektedir. Ülkemizde yerel haberler, kaynağından alınıp çeşitli yazılı basın organlarının eklerinde yer verilerek yeniden yayınlanmaktadır. Hatta çoğu zaman içeriksel olarak kimi değişikliklere ve hatta çarpıtılmalara da uğramaktadırlar. Böylesi bir uygulama yereller açısından kendi öz değerlerini, televizyon ise program yapılarını, radyo ise yine program içeriklerini etkilemektedir. Ortaya çıkan ürün belki ilginç olmakta ancak yerellikten uzaklaşma tehdidi ile karşı karşıya kalmaktadır. Yerel medya yaygın medyadan farklı bir söylem oluşturmalıdır. Yerel medyanın kendi öz kaynakları, olanakları burada sonsuzdur. Yerel medya bulunduğu yörede okurunun/dinleyicisinin/izleyicisinin, toplumun sorunlarına katılmasını kolaylaştırabilecek girişimleri geliştirir. Toplumsal yerellik katılımı güç bulur. Her bölge kültürel bir mirastır. Yeni kültür ve kimlikleri ortaya çıkarıp, iş birliğine gidilmeli, yerel dillerde yayıncılığın geliştirilmesi sağlanmalıdır. Son yasal değişiklikle kendi dilinden yayın olanağı bulan yerel televizyonlar, izleyicilerine farklı programlar sunma olanağına kavuşmuşlardır. Alankuş'a göre küresel alışkanlığın sağladığı olanaklarla birlikte yatay bir ağ oluşturulması gereklidir. Siyasal baskılar, ekonomik güçlükler, yasal düzenlemeler yaygın/yerel medyanın karşılaştığı güçlükler arasında yer almaktadır. Yatay bir dayanışma söz konusu olmalıdır. Yatay iletişim ağı ile program değişimi sağlanmalı,

farklı kültürler farklı yörelerde tanıtılmalıdır. Yerel yayıncılar diğer yerellerle bağlanmalı, aralarında tartışma ortamı gelişmeli, çok seslilik ortamı oluşturulmalıdır. Ancak yerel televizyonlar açısından ülkemizde henüz program alışverişi pek yerleşmiş görünmemektedir.

Bu durum karşısında bölgesel ve yerel yapılanmalar harekete geçmekte ve kendi içlerinde özellikle kitle iletişim araçları ile kendi gündemlerini biçimlendirmeye başlamışlardır. Gerek program içerikleri, gerekse konuları işleyiş açıları ile yaygın kitle iletişim araçlarından oldukça farklılık gösterirler. Daha çok yörenin sosyal yaşamına doğrudan etkili konularla programlarını oluştururlar. Bununla birlikte ülke genelini ilgilendiren konular da doğal olarak programlarda yer alır. Dış dünyaya açılmakla birlikte, kendi iç dinamiklerini, güncel olayları, kendi sosyal yaşamlarını ilgilendiren her türlü bilgiyle birlikte hedef kitlelerine, yani kendi yöresel izleyicilerine sunarlar. Tüm bunların yanı sıra onları bekleyen en büyük yanılgı, kendilerine örnek olarak bir yaygın kanalı almaları ve onu taklit etmeleridir. Yerel medya "ulusal medyanın küçük ölçekte bir kopyası, bir tekrarı olmamalıdır." (İnal, 2002: 7) Teknik olarak örnek almaya çalıştıkları bu kanalları, içerik olarak da örnek alırlarsa yerel özelliklerini yitirir, birer kopyaya dönüşürler.

Toplumsal yerellik duygusunun kendisini yoğun olarak hissettirdiği bir başka alan ise, büyük yerleşim birimlerinin dışında örneğin kasabalarda yaşayanların, psikolojik olarak büyük kentlerde yaşayanlara oranla daha çok yaşadıkları yeri benimsemeleridir.

Atalarından miras olarak gelen gelenek ve göreneklerini yaşatma konusunda daha duyarlı davranırlar. Yörelerinde düzenlenen festivallerle, spor karşılaşmaları, özgün yemekleri ya da türküleri ile kendi kimliklerini ayakta tutma çabası içerisinde bulunmaktadır. İçerisinde yaşadıkları topluma ve kültüre sıkı sıkıya bağlıdırlar. Belirli periyotlarda düzenlenen yöresel festivaller, o yöredeki haber akışına da canlı malzeme sağlarlar. Ülkemizde henüz yaygınlaşmamakla birlikte, örneğin Fransa'da festival süresince yayın yapan yerel televizyonlar bulunmaktadır. Burada en yaygın olan Cannes Film Festivali'ni örnek gösterebiliriz. Festival süresince yerel ve yaygın televizyonlar, radyolar "geçici yerel yayıncılık" statüsü içerisinde yayın yapmaktadır.

Toplumsal Yerellik ve Globalleşme;

İletişim çağı olarak adlandırılan çağımızda, kitle iletişim araçları tüm bilgileri toplayan, yayın kanalları olarak toplum yaşamında önemli bir yer tutmaktadır. Elektronik araçları gereğince kullanabilenler kendilerine modern insan tanımlamasını yapmaktadır. Ancak ulaştıkları bilgiler, iletişim araçları tarafından yoğrulmuş, kendi görüş ve bakış açıları doğrultusunda yeniden biçimlendirilmiş olarak hedef kitleye sunulmaktadır. Bu iletişim sürecinde mesajı alan taraf bağımlı ve edilgen konumdadır. Kaynaktan gelen iletileri zorunlu olarak almakla adeta yükümlüdürler. Bu iletileri aldıktan sonra karşı bir eleştirel çaba içine girmeleri durumunda, bu kimlikten sıyrılıp etken yapıya bürünürler.

Mc.Luhan'a göre dünyanın "global köy"e dönüşmesi farklı yollardan erişilen tüm bilgilerin kolayca öğrenilmesini sağlamaktadır. Ona göre kitle iletişim araçları, globalleşmeye hizmet eden araçlardır. Hall ise bu görüşe karşıt olarak, kitlelerin küreselleşme karşısında daha çok yerele sarılacaklarını vurgular. Bu tutum ise küreselleşmeye karşı bir tepki niteliğindedir. Radyo, televizyon ve sinema bu anlamda oldukça önemli rol oynamaktadır. Kültürün yayılması bu kitle iletişim araçlarının sayesinde olmaktadır. Bilginin serbest olarak dolaşımı ve bu bilgiye kitle iletişim araçları ile ulaşma, belli bir ekonomik gücü de beraberinde getirmektedir. Bu anlamda mekansal uzaklık söz konusu olduğunda, kitle iletişim araçlarının önemi gündeme gelmektedir. Bu araçların kitleler üzerindeki etki açısından güçleri tartışılmaz bir gerçektir. Mekansal uzaklığı olan bölgelerdeki gelişen olayların kolaylıkla erişilebilir olmaları, yerel düzeyde gelişen olayların etki ettikleri ortam itibarıyla dar çemberde kaldığı ve fazla bir önem taşımadıkları sanısına kapılma yanlış bir tutumdur. Yerel olaylar aşında yörede yaşayanların birincil derecede hassas olmaları gereken gelişmelerdir. Küreselleşmeden yakınan ve bazı satır aralarının kaybolduğu gözlenen çağımızda, yerellik yükselen değerler arasında başı çekmektedir. Hall, bir yandan globalleşmeden söz ederken, diğer yandan da yerel kimliklerin kendilerinin varlıklarını koruduğuna değinir.

Her iki görüşün yandaşları olduğu kadar, karşıtları da bulunmaktadır. Aşında globalleşme içerisinde homojenleştirici bir taraf

vardır. Kültürün homojenleşmesi, birtakım belirleyici uçların yontulup genel, birbirini anımsatan, fazla aykırılık taşımayan bir kültürün ortaya çıkması anlamına gelir. Hall, globalleşme içerisinde farklılaşmaların ancak kontrol altında varlıklarını sürdürebildikleri bir ortam olduğunu savunur. Küreselleşmeye tepki olarak insanların, yerele dönüş eğilimi gösterdiklerini savunur. Artık günümüzde, yerelin sorunu genelin sorunu olmaya başlamıştır. Toplumsal yerellik çerçevesi içerisinde evrensel değerlere yapılan katkıyı yerel yayıncılık güçlendirmekte, bilgi açısından yeni donanımlar kazandırmış ve kazandırmaya devam etmektedir.

Stuart Hall'a göre, batı merkezli global kitle kültürü, homojenleştirici bir kültürel temsil biçimidir. Bir yandan globalleşmeden ve global kimlikten söz edilirken; diğer yandan hala ulusal kimlikler bünyesinde kendini korumaya almaktadır. Globalleşmenin farklılıklarla birlikte yaşarken, bir yandan da onları yenmeye çalıştığını vurgular. İnsanların modernleşmenin belli biçimleriyle karşılaştıkları zaman, yerele dönme eğilimi içerisinde olduklarını savunur. Artık merkezi devlet yönetimlerinin bile yetkilerini yerel yönetimlere bıraktığı ya da bırakma hazırlıkları içerisinde oldukları göz önünde tutulacak olursa, bazı kültürel yozlaşmaların önünün alınmasında bu yaşamsal ayrıntının önemi de kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Schiller ise, kültürel emperyalizm tezini savunarak, kitle iletişim araçlarının gitgide "ulusal enformasyon sistemleri"ni ele geçirip, ulusal yayımları saf dışı bırakacağı tezini savunur. Bu olumsuz durumdan kurtulmak için ve aynı zamanda da globalleşme

içerisinde bir yer edinmek, çağa ayak uydurmak için, kendi kimliğimizi korumamız gerekir. Toplum yaşamında uzun bir süreç içerisinde kazanılmış bir takım yaşamsal önem taşıyan öğeleri korumak gerekmektedir. Toplumsal yerellik kavramı Schiller'in "kültürel emperyalizm" tezine karşı bir panzehir oluşturur. Yöresel kültürel zenginlikler, önce yörenin, daha sonra ülkenin ve tüm dünyanın ortak zenginlikleridir. Küreselleşme içerisinde onların yok olması değil, ortak amaç yaşatılması yolunda olmalıdır, gösterilen çabalar da bu durumu böyle olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç

Küreselleşme süreci içerisinde yerel olanın yeri ve anlamı değişmeye başlamış ve yerel genelle bir bütünleşme süreci içerisine girmiştir. Bu tutum, doğrudan kitle iletişim araçlarının yayın politikalarına yansımıştır. Toplumsal yerellik, unutulmuş değerlerin gün yüzüne çıkması açısından önemli bir kavramdır. Homojenleşen toplumlar, birbirine benzemenin ötesinde kendileri olmaktan çıkarak, etkilerine girdikleri hakim kültürün kötü kopyaları olmaktan kurtulamazlar. Kendi kültürel kodlarını, kimliklerini ve karakteristik özelliklerini kaybetmekle karşı karşıya kalırlar. Bu toplumların kendine özgü özellikleri, ulusal değerleri ve hedefleri kalmaz. Kültürel hegemonyanın milletler arasında farklılıkları kaldırdığı düşünülecek olursa, uluslar birbirine benzer kalıplara girerek,

kendi öz kültürünün canlılığını ve gelişmesini sağlayacak dinamizmi kaybetmekle yüz yüze gelirler.

İyiliği ve kötülüğü tartışılrsa da globalleşme kaçınılmazlığı bir gerçektir. Güçlü olan ekonominin, zayıf olanı kendisine bağlaması, bilgi açısından sınırlandırmaların ortadan kalkması, güçlü ülkelerin ekinsel etkileşim adı altında başka kültürleri sömürmesi olgusu, günlük yaşamda karşımıza sıklıkla çıkmaktadır. Tüm dünyayı etkisi altına alan bu olgunun sonuçlarını iyi değerlendirmek ve bu doğrultuda önlemler almak, çağdaşlığın ve güncelliğin bir gereğidir. Olumlu bir bakışla, toplumlararası etkileşime ve gelişime ortam yaratır globalleşme. Toplumsal yerelliğe verilen önem ve sağlanan güçle sözü edilen kültür emperyalizminden korunmak her ulusun elinde olan bir kalkandır.

Toplumsal yerellik çerçevesinde aynı kültür süzgecinden geçmiş toplu ya da dağınık gruplar, belki niceliksel olarak tek başlarına pek dikkat çekmese de, taşıdıkları nitelik açısından global dünyada oldukça fazla değer taşıyan öğelerdir. Toplulukları oluşturan parçacıklar, yerel kalarak kendilerini daraltmaktan vazgeçip, özellikle teknolojik gelişmeler sayesinde, başta televizyon, uydu ve kablolu yayınlarla tüm dünyaya açılma olanağı yakalamışlardır. Artık dünyanın herhangi bir yerinde, kendi yöresinden haber almak hiç de zor değildir.

Teknolojinin yol açtığı iletişim olanaklarının toplumlar arasındaki sınırları kaldırdığı ve tüm toplumların ister istemez birbirine benzeyerek aralarında farklılık olmaması tehdidi, Demokles'in Kılıcı gibi

toplumların üzerinde sallanmaktadır. Kılıç düştüğü yeri bütünden koparıp alır. Bilgi ve iletişim çağında, ekinsel etkileşimin çok fazla olacağı kaçınılmazdır. Küreselleşmeyi tek kültürlü bir dünya oluşumuna doğru gitmesini engellemeli, farklı renklere yer verilmelidir. Toplumsal yerellik kavramı çok kültürlülüğün önünün açan bir kalkan konumundadır.

Kaynakça

- ALANKUŞ, Sevda, www.bianet.org/diger/arastirma218.htm
- BEKTAŞ, Alev, Kamuoyu, İletişim ve Demokrasi, Bağlam yay., Ankara, 1996
- DUVERGER, Maurice, Siyasal Partiler, Çev. Ergun Özbudun, Bilgi yayınevi, Ankara, 1974
- İNAL, Ayşe, Yerel Medya İçin Alternatif Arayışları, www.bianet.org/diger/arastirma278.htm
- KEJANLIOĞLU, Beybin, "Medya ve Toplum", Der:Sevda Alankuş, İps İletişim Vakfı yay., İstanbul, 2003
- Le GUENNEC, Jean-Michel, "Le Dernier Chantier de l'audiovisuel" in Télévisions Locales, Edition AVICAM, Paris, 2002
- MUTLU, Erol, İletişim Sözlüğü, Ark yay., Ankara, 1994
- NEDJALKOVA, Anna, Kim Korkar Küreselleşmeden, Çev. Ahmet Hüseyin, 2003

- OZAN, Rengin, "Türkiye'de Yerel Televizyonculuk Anlayışı ve Demokratik Yaşam İçerisindeki Yeri", Yayınlanmamış Doktora Tezi, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2000
- SÖZEN, Edibe, Kimliklerimiz, Birey yay., İstanbul, 1999
- TİMİSİ, Nilüfer, Dünyada Yerel Medya Örnekleri, www.bianet.org/diger/arastirma217.htm
- TOMLINSON, j, Kültürel Emperyalizm, Çev. Emrehan Zeybekoğlu, Ayrıntı yay., İstanbul, 1999